

τὸ γυναικίον φύλον δι' ἀρετῶν τὰς ὁποίας καὶ οἱ ἄλλως φρονούντες θαυμάζουσι, καὶ ἐνδημοῦσα καὶ ἀποδημοῦσα ἡγεμονικῶς μετὰ τοῦ βασιλέως μεριμνᾷ περὶ εὐδαιμονίας τοῦ τόπου, ἐπ' ἀγαθῶ, τελευταίον, ὅλης τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς φυλῆς, τῆς ὁποίας μόνον μικρὸν μέρος ἀποτελοῦμεν ἡμεῖς ἐν ταῦθα.

ΠΕΡΙ

ΝΗΠΕΝΘΟΥΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΑΚΤΙΚΟΥ.

(*Nepenthes Distillatoria*. Linn.)

—οοο—

Τὸ περιεργότατον καὶ σπάνιον τοῦτο φυτόν, ὡς καὶ τὰ ὁμογενῆ του, φύεται ἐν τῇ Ἰνδικῇ, καὶ τῇ νήσῳ Ταπροβάνη (Κεϋλάνη) καὶ Μαδαγασκάρῃ εἰς σύσκια καὶ κάθυγρα μέρη. Ἔχει δὲ ὕψος δύο μέχρι τεσσάρων ποδῶν· ρίζαν σαρκώδη καὶ παχεῖαν, ἐξ ἧς βλαστάνει καυλὸς κυλινδρικός, φέρων φύλλα ἄμισχα, κολεοειδῶς περικαυλα, ἐπαλλάσσοντα, ψιλὰ, ὠσειδῆ, ὑπομήκη, καὶ ἀκέραια· τὰ πλάγια νεῦρα τούτων εἰσι παράλληλα, τὸ δὲ μέσον, τὸ καὶ μᾶλλον ἐξέχον ἐκτείνεται πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ φύλλου ἐν εἴδει ἔλικος, ἧτις μετὰ δύο ἢ τρεῖς σπεύρας εὐθύνεται, φέρουσα εἰς τὸ ἄκρον τῆς δοχεῖόν τι ἐν εἴδει κάλπης ἢ θυλακίου, μακρὸν μὲν τρεῖς, ἢ τέσσαρες δακτύλους, διάμετρον δ' ἐνὸς δακτύλου ἔχον, καὶ κλεισμένον ἀνωθεν διὰ πόματος, κινουμένου κατὰ τὰς φυσιολογικὰς ἀνάγκας τοῦ φυτοῦ. Ἡ κάλπη αὕτη, λεῖα καὶ δερματώδης, φέρει πρὸς τὸ στόμιον αὐτῆς χειλὸς ὑπεξέχον· ἢ δ' ἐσωτερικὴ αὐτῆς κυανίζουσα παρειὰ καλύπτεται ὑπὸ πληθῆος ἀδενίσκων, οἵτινες ἐν καιρῷ νυκτός (ὅτε καὶ κλείεται τὸ πόμα τῆς κάλπης) ἀποστάζουσιν ὑγρὸν τι δροσερὸν καὶ διαυγές, πληροῦν τὴν κοιλότητα πάναν. Κατὰ δὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, τὸ πόμα ἀνοίγεται αὐτομάτως, καὶ τὸ ὑγρὸν ἐξατμίζεται, ἢ χρησιμεύει ὡς λουτρὸν διαφόρων ταχυκινήτων καὶ κομφῶν ζωῶν.

Εἰς ἕτερον εἶδος Νηπενθοῦς, οὗ τινος τὸ εἰδικὸν ὄνομα διαφεύγει τὴν μνήμην μου ταύτην τὴν στιγμήν, ἢ πλήρης ὑγροῦ κάλπη, πρὶν ἀνοίξῃ τὴν πρῶταν κινεῖται ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἀντιστρέφεται, καὶ ὁ μὲν πυθμὴν αὐτῆς ἐξ οὗ καὶ προσκρτάται, διευθύνεται πρὸς τὸν οὐρανόν, τὸ δὲ πόμα πρὸς τὴν γῆν. Ὅταν δὲ δυνάμει τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀνοιχθῇ τὸ πόμα, τὸ ἐν τῇ κάλπῃ ὑγρὸν χύνεται περὶ τὰς ρίζας, καὶ τὸ φυτόν τοιοῦτοτρόπως πατίζεται ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐπαναλαμβάνον τὴν ἰδίαν ἐργασίαν ἀνὰ 24 ὥρας.

Τὰ ἄνθη τούτου τοῦ φυτοῦ εἶναι μικρὰ καὶ ἄμοιρα καλλοῦνης. Πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ καυλοῦ ἀναπτύσσονται μίξ ἢ δύο ἀνθηλαί (*paniculae*) φέρου-

σαι ταῦτα ἐπὶ ποδίσκων οὐχὶ μακρῶν. Τὰ ἄνθη εἰσι δίλοκα, δηλαδὴ, τὰ μὲν ἄρρενα εὐρίσκονται ἐφ' ἐνὸς φυτοῦ, τὰ δὲ θήλεα ἐφ' ἑτέρου. Καὶ τὰ μὲν ἄρρενα φέρουσι τετραμερῆ κάλυκα, οὗ τὰ σέπαλα εἰσι περιφερῆ, ἐπίπεδα, δερματώδη, ἔμμονα, ἔσωθεν μελανοπόρφυρα, καὶ στήμνας δέκα—δώδεκα μοναδέλφους, ἧτοι διὰ τῶν νημάτων αὐτῶν συννημιμένους, ὧν οἱ γειτνιαζόντες ἀνθήρες σχηματίζουνσι κεφάλιον ἡμισφαιρικόν. Τὰ δὲ θήλεα ἄνθη σύγκεινται ὑπὸ κάλυκος ὁμοίας κατασκευῆς τοῦ τῶν ἀρρένων, ἀλλ' ἀντὶ ἀνθῆρων φέρουσιν ἐν τῷ μέσῳ ὑπερον ἐπιμήκη τετράπλευρον, ἀνευ στόλου, φέροντα δὲ στίγμα ἐν εἴδει πύλου, τετρα-ὀκτάλοβον.

Ὁ δὲ καρπὸς αὐτοῦ εἶναι κάψα μικρὰ ἐπιμήκης, πρισματικῆ, τετράγωνος, ἐπίπεδος καὶ ὡς τετμημένη

Νηπενθίς.

πρὸς τὴν κορυφὴν, τετράθυρος, τετράχωρος, φέρουσα πλῆθος μικρῶν σπερμάτων μεμβρανωδῶν, γωνιωδῶν, κατὰ δύο σειρὰς ἐν τῇ ἐσωτερικῇ γωνίᾳ ἑκάστου χώρου κειμένων.

Τοιοῦτος ἐν γένει εἶναι ὁ ὄργανισμὸς τοῦ περιέργου τούτου φυτοῦ, εἰς τὴν κατάταξιν τοῦ ὁποίου, ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ βοτανικοὶ, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουσιεύς, ἐδίσταντο. Καλλιεργεῖται δὲ εἰς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ βοτανικοὺς κήπους μετὰ δυσκολίας καὶ ὑπὸ μεγάλους ἐκείνου κώδωνας περιελείοντας ἀτμοσφαῖραν θερμὴν καὶ ὑγρὰν.

Θεωρεῖται δὲ τὸ Νηπενθίς ἐν τῇ Ἰνδικῇ ὡς ἐν τῶν θαυμασίων τῆς φύσεως, καὶ πάντοτε ἐρείλυσσε τὴν προσοχὴν τῶν ἐντυχόντων αὐτὸ περιηγητῶν, τῶν ὁποίων τὴν δίψαν κατέσβεσε διὰ τοῦ ἐν τοῖς

ΕΛΛΗΝΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΟΥ

ΙΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Μέρος Β'.

(Τέλος. Ἰδε φυλλάδ. 190, σελ. 511.)

Θύεσσουδιον, Πομπηία, Ἡράκλειον. Βίος ἐν Νεαπόλει, ἀξιολόγηται καὶ περιχώρα αὐτῆς. Τὸ βουρβουκκὸν Μουσειὸν. Παῖστος. Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι ἐν Ἰταλίᾳ. Τοσκάνη. Λιβόρνιον, Πίσσα, Φλωρεντία. Πατρικὴ Συνταγματικὴ Κυβέρνησις. Ὁ Νικολάος. Ἡ Ἀφροδίτη τῶν Μεδίκων καὶ *masca festa*. Γεωργία Σάνδη περὶ Ἰταλίας. Ἐπιστολὴ Μελπομένης. Ῥώμη. Κέρκυρα. Σολομός. Γλώσσα τῶν Ἐφημερίδων.

—000—

Α'.

Περὶ τοὺς πρόποδας τοῦ Θύεσσουδίου, εἰς πεδιάδα περπνοτάτην καὶ ἀλιετηνῆ, ὑπνωττειν, ἀληθῶς, αἰῶνας ὄλους ἡ Πομπηία καὶ τὸ Ἡράκλειον. Νῦν τῆς μὲν Πομπηίας πολὺ μέρος ἐξῆλθε τοῦ νεκρικοῦ καλύμματός του, τὸ δὲ Ἡράκλειον, καίτοι κλυπτόμενον ὑπὸ τὴν λάβαν, δὲν κρύπτεται πλέον ἀπὸ τῆς περιεργείας μς. Ὁ μὴ ἰδὼν, ἐξόχως, τὴν Πομπηίαν δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἔννοιαν τοῦ βίου καὶ τῶν τρυφῶν τῶν ἐν παρακμῇ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, ὡς δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρχιᾶς Ἑλληνικῆς τέχνης ὃ μὴ διαβάσῃ τὰ Προπύλαια τῆς Ἀκροπόλεως καὶ μὴ ἀποκαλύψῃ τὴν κεφαλὴν του ἐνώπιον τοῦ Παρθενῶνος.

Παρατηροῦμεν τὴν περιγραφὴν τῆς ἀναζήτησεως πόλεως, ἧτις σώζουσα τὰς οἰκίας τῆς, τὰς λεωφόρους τῆς, τὰς πλατείας τῆς, τοὺς ναοὺς τῆς τοὺς τάφους τῆς, τὰ παντοῖα πωλητήριά τῆς, λέγεις ὅτι ἠρημώθη ὑπὸ λοιμοῦ καὶ ὅτι περιμένει νέους κατοίκους.

Ἡ καλύτερτα τὸ εἰσέτι ἀφανὲς μέρος τῆς πόλεως λάβῃ εἶναι κατάρυτος, καὶ παρέχει παράδοξόν τινα ἐντύπωσιν ἢ ἀντίθεσιν αὐτῇ τῆς βλαστῆσεως, τῆς ἐμπλέου ζωῆς, καὶ τῶν νεκρῶν ἐκείνων, οὕτως εἰπεῖν, οἰκοδομῶν, τῶν φαινομένων μὲν σώων ἀλλ' ὄντων ἐρήμων κατοίκων.

Τερπνοτάτη ἢ ἀπὸ Νεαπόλεως φέρουσα εἰς τὴν Πομπηίαν ὁδός. Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν Παρθενάπην, τὴν ἀποικίαν τῶν Κυμαίων καὶ Χαλκιδέων.

Εἰς τὸν βλέποντα κατὰ πρῶτον πόλιν εὐρωπαϊκὴν κάτοικον τῆς Ἀνατολῆς, δυσάρεστον σχεδὸν προξενεῖ αἰσθημὰ τὸ πολυπληθές, τὸ θορυβώδες καὶ τὸ ἀεικίνητον τῆς Νεαπόλεως. Ἀλλὰ παραδοξότερα ἢ ἐντύπωσις προσγίνεται, ὅτε διέμεινεν ἐπ' ὀλίγον καὶ ἐγνώρισέ τινα τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ Νεαπολίτου. Γνωστὸν ὅτι εἰς Νεάπολιν εὕρηται ὁ τύπος τοῦ *Λαζαρόνου*. Καὶ Λαζαρόνι δὲν εἶναι μόνοι οἱ τοῦ ὄχλου. Πᾶσα τάξις τῆς κοινωνίας ἔχει τοὺς ἰδίους τῆς, καὶ δυστυχῶς, πλείστους ὄσους. Ἐτυχον δικηγόρους, ἰατροὺς, δικαστάς, πωλοῦντας ἀντὶ ὀλίγων χρημάτων, τὸ καθήκοντων καὶ τὴν συνείδησίν των.

Θηλακίσις τῶν φύλλων του διαφανοῦς ὑγροῦ. Οἱ κάτοικοι τῶν ὄρέων, καθ' ἃ λέγει ὁ Ῥούμφιος καὶ Φλακκούριος, ἔχουσι προλήψεις τινὰς παραδόξους περὶ τοῦτου τοῦ φυτοῦ. Πιστεύουσιν ὅτι ἐὰν κόψωσι τὰ ὑδροφόρα δοχεῖα τῶν φύλλων του, καὶ χύσωσι τὸ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ, ἀναμφιδόλως πρέπει νὰ ἐπέλθῃ ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἀφθονὸς βροχὴ. Διὸ καὶ ὅταν ἡ βροχὴ δύναται νὰ βλάψῃ τὰ τῆς καλλιέργειας των ἀποφεύγουσι μετὰ προσοχῆς νὰ ἐγγίωσι τὰ θηλάκια ταῦτα. Τοῦναντίον δὲ ἐν καιρῷ ξηρασίης τρέχουσι πάντοθεν πρὸς ζήτησίν των καὶ δραστηρίως κόπτοντες αὐτὰ, χύνουσι τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν, πεπεισμένοι ὅτι δὲν θέλει βραδύνει ἡ ἐμφάνισις τοῦ σωτηρίου ὕδατος.

Ἐχουσι προσέτι ἑτέραν τινα περὶ τοῦτου πρόληψιν ἀντιφάσκουσαν γελοιοδῶς πρὸς τὴν ῥηθείαν· διότι δυστυχῶς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα πλανᾶται ὁσάκις δὲν ἔχει ὁδηγὸν τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν ὀρθὴν λόγον. Πιστεύουσιν ὅτι διὰ νὰ κρατήσωσι τὰ ἀκούσια καθ' ὑπνον οὖρα τῶν τέκνων των ἀρκεῖ νὰ χύσωσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των τὸ ὕδωρ τῶν κελπῶν τοῦ Νηπενθοῦς, ἢ νὰ τὰ πατίσωσι δι' αὐτοῦ· κατὰ συνέπειαν θεωρεῖται τὸ ὑγρὸν τοῦτο ὡς φάρμακον ἀλάνθαστον κατὰ τῆς πολυουρίας. Ἐκτὸς τούτων, τὴν μὲν ῥίζαν τοῦ φυτοῦ θεωροῦσιν ὡς στυπτικὴν, τὸ δὲ ἐξ αὐτῆς ἀποσταζόμενον τεχνικῶς ὕδωρ ὡς ἀλεξιητήριον κατὰ τῶν πυρετῶν, ἐσωτερικῶς λαμβανόμενον, ἐξωτερικῶς δὲ ὡς ἀντιφλογιστικὸν κατὰ τῶν φλογώσεων τοῦ δέρματος καὶ τοῦ ἐρυσσιπέλατος.

Τὸ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ ἀναπερόμενον ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου «Νηπενθές» (Δ, 221) εἶναι ἀγνωστον εἰσέτι φυτὸν τῆς Αἰγύπτου, ὅπου δὲν βλαστάνει τὸ ἡμέτερον. Κατὰ τὴν *Madame Dacier* τὸ ὀμηρικὸν νηπενθές δὲν ἦτον φυτὸν, ἀλλὰ τὰ εὐάρεστα καὶ τερπνὰ διηγήματα τῆς Ἑλένης δι' ἃν κατέθελε τὰ ὄρα τῶν ἀκροατῶν τῆς πρὸς λήθην τῶν πόνων των. Τινὲς δὲ φρονοῦσιν οὐχὶ ἀπιθάνως ὅτι ἦτο μεθυστικὸν τε ποτὸν (ἐκ φυτοῦ) τὸ χάσις λ. χ. δι' οὗ ἐπέρχεται εὐκόλως ἡ λήθη τῆς ψυχικῆς ὀδύνης.

Διάφορα εἶδη νηπενθοῦς ἀνεκαλύφθησαν ἐκτὸς τοῦ ἀνωτέρου παρὰ τῶν περιηγησμένων Βοτανικῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς, ἐξ αὐτῶν δὲ τὰ

- Nepenthes Madagascariensis* καὶ
- N. Cristata*, φύονται ἐν τῇ νήσῳ Μιζαγασκάρη.
- N. Bafflesiana* καὶ
- N. ampullacea*, βλαστάνουσιν εἰς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας.
- N. gymnampheora*, βλαστάνει εἰς τὴν Ἰαύαν.
- N. phyllampheora*, φύεται εἰς τὴν Κογχιγγίνην καὶ τὰς Μολουκικὰς νήσους.

Ταῦτα δὲ πάντα διακρίνονται ἀπὸ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ μεγέθους τῶν φύλλων των, καὶ ἰδίως τῶν ὑδροφόρων κελπῶν των.

Ο.